

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701341**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. To'rt o'rinda yasama so'zlar bilan ifodalangan hollar ishtirok etgan gapni aniqlang.
A) *Buxoroga omon-eson yetib borganlaridan so'ng uning tarhini yaxshilab qog'ozga chizishini aytdi.*
B) *Shu payt yotog'imizdan bolalar ham birin-ketin ko'zlarini ishqalab, har yoqqa qarab tushib kela boshlashdi.*
C) *Saharlab choyni naridan beri ichib, otxonaga yugurdim.*
D) *G'uvullab uchayotgan bo'ron ichida yigitlar naridan beri bedalarni arava tagiga olib kirishdi.*
2. Qaysi gap tarkibida fe'lining munosabat shakli vazifasida qo'llangan ko'makchi morfema sonor undosh tovush bilan ifodalangan?
A) *Otangning bolasi bo'lma, odamning bolasi bo'l.*
B) *Nima qilay, o'rgilay, aytсам, tilim kuyadi, aytmасam - dilim.*
C) *Kimki buni tushunmabdi, u katta xatoga yo'l qo'yadi.*
D) *Bir tishlam non gadosi bo'lib, birovlarining eshigiga borgan vaqtlarim ham bo'ldi.*
3. Unim yo'q, bunim yo'q.
Uyimda unim yo'q.
Ishimda unim yo'q.
Aytishga unim yo'q.
Ushbu parchada o'zaro shakldosh bo'lgan so'zlar qaysi turkumlarga mansub?
A) *1 o'rinda ot, 2 o'rinda olmosh*
B) *2 o'rinda ot, 1 o'rinda olmosh*
C) *2 o'rinda ot, 1 o'rinda olmosh, 1 o'rinda fe'l*
D) *2 o'rinda ot, 2 o'rinda olmosh*
4. Nuqtalar o'rnida faqat bo'g'iz undoshi ishtirok etadigan so'zlar qatorini toping.
A) *so...il, l...tiro, zo...id, mu...tasham*
B) *ma...luq, mu...arrir, ishta...a, i...los*
C) *mu...abbat, mu...ojir, ma...sulot, sa...ovat*
D) *sa...ro, ra...mat, mu...tasham, mu...lat*
5. Berilgan so'zlardan nechtasida portlovchi undosh o'rnida sirg'aluvchi undosh kelsa, so'z ma'nosini farqlab paronim juftlikni yuzaga keltiradi?
Qarz, sop, yonilg'i, siqim, yaroqli, adib, burch
A) *3 ta* B) *4 ta* C) *5 ta* D) *6 ta*
6. Daraxtni undiradigan, o'stiradigan, mvasini laziz qiladigan quyosh, yer va soy bo'lsa, badiiy mahoratni undiradigan va o'stiradigan, samarasini jozibali qiladigan xalq hayotidan olingan ilhomdir.
Ushbu gap haqida berilgan qaysi fikr to'g'ri emas?
A) *ega, kesim, ega uyushgan*
B) *barcha aniqlanmishlar uyushiq bo'laklarga tobelangan*
C) *tobe va hokim qismlari uyushgan bo'lak bilan ifodalangan moslashuvi tobe bog'lanish hosil bo'lgan*
D) *vositasiz to'ldiruvchi uyushiq kesimga bilvosita bog'langan*
7. Agar sen go'daklik zamoningda onang sen bilan qanday his kechirganini, o'zining esa osmon bilan yerning farqini bilmaydigan bir chaqaloq bo'lganini bilishni istasang, atrofingdagi onalarga qara, ularning qo'llaridagi chaqaloqlarga nazar sol, shunda sen o'z go'dakligingni yorqin tasavvur qilasan va o'zing bundan xulosa chiqarib olasan.
Ushbu murakkab qo'shma gap tarkibidagi sodda gaplarning kesimlari haqida berilgan qaysi hukm to'g'ri emas?
A) *barcha kesimlar sof fe'l bilan ifodalangan*
B) *shart, buyruq-istak, xabar mayli fe'llari bilan ifodalangan*
C) *kesimlari musatqil va nomustaqil kesimlarga mansub*
D) *kesimlar har xil shaxs-son ma'nosidagi fe'llar bilan ifodalangan*
8. Qaysi gapda paronim bilan bog'liq xatolikka yo'l qo'yilgan?
A) *U sandiqdagi javohirlardan qisimiga sig'gancha oldi.*
B) *Unga ekishga yaroqli yerlarning hisobini olish topshirilgan edi.*
C) *Hirotning a'yonlari yangi podshoga yaxshi ko'rinish ilinjida edilar.*
D) *Dushman turli xiyla bilan jangchilarning tinkasini quritmoqchi edi.*
9. Qaysi javobdagi juftlik o'zaro bir umumiy ma'noni ifodalay oladi?
A) *tanti-mard* B) *adl-tik* C) *ahl-totuv* D) *qisim-siqim*
10. Quyidagi gapda ma'no ko'chirishining qaysi tur(lar)i qatnashgan?
Aytmaganning dasturxoniga borib qadrimni tushirmoqchi emasman.
A) *faqat metafora*
B) *metonimiya, metafora*
C) *sinekdoxa, metafora*
D) *vazifadoshlik, metonimiya*
11. To'tini o'z ismini aytishga o'rgatishadi. Ismni ko'p qaytarishadi. Keyin bir kuni, ehtimol, bexosdanmi yoki o'z kayfiyatini bildirish uchunmi, u talab qilinayotgan so'zni aytib yuboradi va shu ondayoq mukofot oladi.
Berilgan parchadagi fe'llar tarkibida qaysi nisbat qo'shimchasi qatnashmagan?
A) *o'zlik* B) *majhul* C) *birgalik* D) *orttirma*
12. Bir kuni chol bechora qo'llari titrab osh suzilgan kosasini sindirdi, buni ko'rgan kelini nordon so'zlar aytib uni ko'nglini vayron qildi. Shundan keyin yigit otasini hovlining bir chekkasidagi zax uyga ko'chirdi.
Ushbu parchada qatnashgan fe'llar haqida berilgan to'g'ri fikrni aniqlang.
A) *orttirma nisbatdagi fe'l 2 o'rinda qatnashgan*
B) *aniq nisbatdagi fe'l 4 o'rinda qatnashgan*
C) *o'zlik nisbatdagi fe'l 1 o'rinda qatnashgan*
D) *o'timli-o'timsizlik ma'nosi nisbat qo'shimchasi ta'sirida o'zgartgan fe'l 1 o'rinda qatnashgan*
13. Yana tushdi Rus sari yo'lim,
Eron, sendan ketgummi hali,
Nahot, seni bot ko'rmas bo'ldimi?
Ona yurtga mehrim tufayli
Yana tushdi Rus sari yo'lim.
She'riy parchada ravish turkumiga oid so'zlar necha o'rinda ishtirok etgan?
A) *2* B) *4* C) *5* D) *3*
14. Martaba berganda fe'l ham bersa keng,
Adl-u muruvvatdan qilmasa judo.
Dargohi kattalar bor bo'lsin,
lekin Kichik kattalardan asrasin xudo.
Ushbu she'riy parchada otlashmagan sifatlar necha o'rinda qo'llangan?
A) *4* B) *2* C) *3* D) *1*
15. Bemavrid keshlarimning ko'zlarida yosh ko'rsam,
Bir mard bilan nopokning taqdirin tutash ko'rsam,
Qaysi bir begunohni keng yo'lda adash ko'rsam,
Bir betayin kimsaning oyog'ida bosh ko'rsam,
Ko'nglimda armon yotar
Terskaydagi qor misol.
Ushbu she'riy parcha murakkab qo'shma gapning qaysi turiga mansub?
A) *qismlari uyushgan murakkab qo'shma gap*
B) *aralash murakkab qo'shma gap*
C) *bir necha bosh gapli murakkab qo'shma gap*
D) *bir necha ergash gapli murakkab qo'shma gap*
16. Barcha so'zlar noto'g'ri yozilgan javobni aniqlang.
A) *hatto, muhojir, zaxmatkash*
B) *xatto, muxojir, zaxmatkash*
C) *xatto, muhojir, zahmatkash*
D) *hatto, muhojir, zahmatkash*
17. Quyidagi berilgan ko'chirma gapli qo'shma gaplarning qaysi biridatinish belgilarining qo'llanish qoidasiga rioya qilinmagan?
A) *Guli dedi: "G'azaldan bahr topmagan kim"?*
B) *Qaynonasi Bibixonim: "Bu in'omning teran ma'nosi bor",- dedi sirg'alarni kelinining qulog'iga taqib qo'yar ekan.*
C) *"Endi hamisha xonadon sohibining gapiga quloq solgaysiz,- dedi bibixonim keliniga, - aytganlarini so'zsiz bajargaysiz".*
D) *Ertoevning gapini eshitmagan Inobat birinchi unga yuzlandi; "Umarov aka, - dedi sekin, - unisiyam kerak, bunisiyam kerak".*
18. Qaysi gap tarkibida olmoshga nisbatan hokim, harakat nomiga nisbatan tobe munosabatda bo'lgan so'z to'ldiruvchi vazifasida kelgan?
A) *Garchi bu hol ularni oqlashiga tirmoqcha asos bo'lmasa ham, ko'nglimga biroz tasalli, o'z-o'zini aldash deysizmi - shularning biri edi.*
B) *Darveshlarning zindonda yotishi Alisherning yuragida dushmanlik olovini to'ldiradi.*
C) *O'z Vatani sevgan kishi shu Vatanning ravnaqi uchun kurashadi.*
D) *Bu masalalarni yechish kerak.*
19. Bu g'ayratli va ishbilarmon chorvador baquvvat qo'llari bilan dilkash suhbatdoshini beg'uborlik va iliqlik bilan quchib, samimiy ko'rishdi.
Mazkur gap tarkibidagi sodda yasama otlar qanday gap bo'ladi vazifasida kelgan?
A) *ega, to'ldiruvchi, hol*
B) *ega, aniqlovchi*

- C) *ega, hol, kesim*
D) *aniqlovchi, to'ldiruvchi*
20. Egasi shaxs oti bilan ifogalangan gani aniqlang.
A) *Kitobxonni yo'q asar egasi tashlab ketgan uyga o'xshab fayzsizdir.*
B) *Qalbi qog'ozdek oppoq, qog'ozdek lovullab yonadigan odamgina chinakam san'at asari yarata oladi.*
C) *Yaxshi farzand ota umrini davom ettirishi azaldan mal'um, yaxshi asar esa yozuvchi umrini davom ettiradi.*
D) *Haqiqiy haykaltarosh o'lik toshdan yasagan haykal tirikka o'xshaydi.*
21. Ayol - go'zallik, nafosat va muhabbat timsoli, ayol bilan bog'liq tuyg'ular Sharqda qadimdan qadirlanib kelgan.
Ushbu gapdagi moslashuvli tobe bog'lanishlar sonini aniqlang.
A) *5ta* B) *2ta* C) *3ta* D) *4ta*
22. Berilganlardan ikkitadan ko'makchi morfemaga ega bo'lgan tub so'zlarni belgilang.
1) borayotganlar; 2) o'zgarish; 3) kechirim; 4) sog'intirdi; 5) o'qiydigan
A) *2, 3* B) *2, 5* C) *1, 4, 5* D) *1, 4*
23. Taqdir kuldi,
o'lim tegmasdan o'tib ketdi,
qilmadi jur'at.
Netay, axir so'nggi minutda
pistoletim qildi xiyonat.
She'riy parchadagi yasama so'zlar haqidagi noto'g'ri fikrni aniqlang.
A) *yasama so'zlar uchta mustaqil so'z turkumiga tegishli.*
B) *2ta affiksatsiya usulida, 2ta kompozitsiya usulida yasalgan so'zlar ishtirok etgan.*
C) *Sodda yasama so'zlar bir turkumga oid so'zlardan hosil qilingan.*
D) *Uchta yasama so'z gapiing bosh bo'laklari vazifasida kelgan.*
24. Tarkibida turlangan so'z qatnashgan gap(lar) berilgan javobni toping.
1. Bu voqea xuddi kechagina bo'lgandek, ammo darrov uch yil o'tibdi. 2. Chuqur va xayolchan ko'zlarida sirli va sehrli bir holat aks etadi. 3. Yig'it to'satdan gandarlab borib tizzalab qoldi. 4. Shu payt birdan eshik sharaqlab ochildi-yu, Erto'ev kirib keldi.
A) *2, 3* B) *2* C) *1, 3, 4* D) *1, 3*
25. Qaysi shoir o'zbek xalqining yig'ma obrazini
"Sonsiz egatlarga sochilmish, ana,
Mening orzularim, mening o'ylarim" tarzida umumlashtirgan?
A) *G'afur G'ulom* B) *Muhammad Yusuf* C) *Abdulla Oripov* D) *Erkin Vohidov*
26. Berilgan qaysi g'azallar hasbi hol yo'nalishida yozilmagan?
1) Turdining "Tor ko'ngullik beklar. . ." misralari bilan boshlanuvchi g'azali; 2) Turdining "Turdiman" radifli g'azali; 3) Nodiraning "Kel, dahrni imtihon etib ket. . ." misralari bilan boshlanuvchi g'azali; 4) Uvaysiyning "Sog'indim" radifli g'azali.
A) *2, 4* B) *1, 3* C) *1, 2, 3* D) *2, 3, 4*
27. "... maktabdan chiqarib olib, qizimga Ko'kqamish ko'lida qo'y sog'dirib, chorvachilik ilmini o'rgatayin, qo'y sog'moqqa usta bo'lsin".
Xalq dostonlaridagi qaysi ota o'z farzandi haqida shunday qayg'urgan?
A) *Boybo'ri* B) *Avazxon* C) *Boysari* D) *Shoir vazir*
28. Onasining vafot etishi, otasining falaj bo'lib qolishi sababli kosiblik bilan ro'zg'or tebratishga majbur bo'lgan ijodkorni aniqlang.
A) *Zavqiy* B) *Avaz O'tar* C) *Maxtumquli* D) *Muqimiy*
29. Po'lat nayza qor ustida yotarmi,
Temir nayzang egovlasang o'tarmi,
Sening to'rang nomardlardan emasdir,
Mard o'g'lon sevdingin tashlab ketarmi?...
Ushbu misralar qaysi doston qahramoni tilidan aytilgan?
A) *"Rustam"da Rustam*
B) *"Kuntug'mish"da Kuntug'mish*
C) *"Alpomish"da Alpomish*
D) *"Ravshan"da Ravshan*
30. Musa Jalilning "Moabit" daftari" to'plamini kim o'zbek tiliga tarjima qilgan?
A) *Jumaniyoz Jabborov* B) *Mamarasul Boboyev* C) *Ergash Ochilov* D) *Erkin Vohidov*
31. Quyidagi parcha "Zarbulmasaldagi qaysi qahramonga aloqador?"
"... yaxshi ko'rgan to'ppisini tez oqar suvga oqizibdi. Necha jahd bilan
ololmay, nochor mahrum bo'lib, aytar erdikim: Yo'qolg'ani xo'b bo'ldi.
Boshimg'a tor kelyotgan edi".
A) *Ahur qassob* B) *Mulla Siddiq kitob* C) *Eshon kalla* D) *Otaboy Amin*
32. Nasr ibn Ahmad Somoniyni beixtiyor yurtiga qaytishga majbur etgan
"Mo'liyoning bo'yi bu yonga kelur" deb boshlanuvchi g'azal muallifini aniqlang.
A) *Rudakiy* B) *Atoiy* C) *Ogahiy* D) *Firdavsiy*
33. Zardushtiylikning muqaddas kitobi "Avesto"da "maqtovlarga loyiq zot",
"yaylovlari cheksiz zot" deya qayta-qayta ulug'langan zot kim?
A) *Sraosha* B) *Axura Mazda* C) *Mitra* D) *Narya Sanha*
34. Shoira Anbar Otin qaysi mashhur mumtoz shoiramizning jiyani bo'lgan?
A) *Maknuna* B) *Dilshodi Barno* C) *Nodirabegim* D) *Jahon otin Uvaysiy*
35. Har kima bo'lsa tabiat o'z yemak,
Ollina kelsa mashaqqat sabr etar,
Kim badan beslar esa keng aysh uza,
Toryerga o'g'rasa eldan kelar.
Ushbu she'r Sayfi Saroyining "Guliston bit-turkiy" asaridagi qaysi hikoyat xulosasi sifatida keltiriladi?
A) *Tuz haqini to'lagan No'shiravoni odil haqidagi hikoyat*
B) *Sayohatga chiqqan ikki xurosoniy faqir haqidagi hikoyat*
C) *Bir kurashchi pahlavon hamda uning oqibatsiz shogirdi haqidagi hikoyat*
D) *O'g'ri va tilanchi haqidagi hikoyat*
36. Begona bo'lubdur oshnodin,
Begonag'a oshno bo'lubdur.
Ushbu misralarda qanday badiiy san'atdan foydalanilgan?
A) *tashxis, tazod* B) *tardi aks, tazod* C) *tanosub, tajnis* D) *tarse' tanosub*

BIOLOGIYA

37. Quyonlarda quloq suprasining uzunligi 2 juft polimer genlarga bog'liq. Agar quloq suprasining uzunligi 24 sm li $A_1A_1A_2A_2$ genotipli urg'ochi quyon va quloq suprasining uzunligi 16 sm li $a_1a_1A_2a_2$ genotipli erkak quyon bilan chatishtirilsa, avlodning necha foizini digeterozigota genotipli quyonlar tashkil qiladi?
A) *25* B) *75* C) *50* D) *12,5*
38. Tishlarning qoramtir rangi ikkita dominant gen ta'sirida rivojlanadi. Bu genlarning biri autosomada, ikkinchisi X xromosomada joylashgan. Bu belgining autosomada joylashgan turiga ega bo'lgan erkak va jinsga birikkan turiga ega bo'lgan ayol oilasida tishlari normal bo'lgan qiz va o'g'il tug'ildi. Ushbu oilada tug'iladigan farzandlarning necha foizida belgining faqat X xromosoma orqali irsiylanadigan turi mavjud bo'ladi?
A) *12,5* B) *50* C) *25* D) *75*
39. Itning koker zoti junining qora rangi dominant noallel A va B genlarga bog'liq. Faqat A genining dominant holatda bo'lishi junning malla, B genining dominant holatda bo'lishi junning jigarrang, dominant genlarning uchramasligi junning oq rangda bo'lishini ta'minlansa, digeterozigota genotipli organizmlar o'zaro chatishtirilgandan olingan avlodning necha foizini fenotip va genotip jihatdan ota-onadan o'xshash organizmlar tashkil qiladi?
A) *31,25* B) *37,5* C) *25* D) *75*
40. Molekulyar massasi 6600 bo'lgan oqsilning sintezi haqidagi ma'lumotni traskripsiya qiluvchi i-RNK uzunligini (nm) toping.
Oqsil tarkibidagi har bir aminokislota qoldig'ining molekulyar massasi 120 ga teng bo'lib, nukleotidlar orasidagi masofa 0,34 nm ni tashkil etadi.
A) *56,1* B) *18,7* C) *51,6* D) *112,2*
41. O'simlik hujayrasida energetik almashinuvning ikkinchi bosqich reaksiyalari... sodir bo'ladi.
1) anaerob sharoitda; 2) kislorod sarfi bilan; 3) glyukozaning parchalanish hisobiga; 4) sut kislotaning parchalanish hisobiga; 5) karbonat angidridning ajralishi bilan; 6) CO₂ ning sarf bo'lishi bilan
A) *1,3,5* B) *2,6* C) *2,5,7* D) *1,4*
42. O'simlik gulining tugunchasida 60 ta arxeosporaning ko'payishi natijasida hosil bo'lgan tuxum hujayrani urug'lantirish jarayonida nechta yetilgan chang donasi qatnashadi?

- A) 120 B) 52 C) 36 D) 60
43. Organizmlarning qaysi sistematik guruhlari idioadaptatsiyalar natijasida paydo bo'lgan?
1) suyakli baliqlar; 2) pardaqanotlilar; 3) suluv ninachi; 4) yassi chuvalchanglar; 5) toq tuyoqlilar; 6) oltinrang krot; 7) mol kanasi
A) 3,6,7 B) 1,4,5,6 C) 3,4,5 D) 1,2,3,6
44. Hayvonlarning kelib chiqishi haqidagi to'g'ri fikrni belgilang.
A) *Erkin yashovchi qadimgi yassi chuvalchanglardan ko'p tuklilar, ulardan esa kam tuklilar kelib chiqqan*
B) *Qadimgi ichaksiz kiprikli chuvalchanglar parazit yashashga moslanishi tufayli so'rg'ichlilar, ulardan esa tasmasimon chuvalchanglar kelib chiqqan*
C) *Qadimgi koloniya bo'lib yashovchi bir hujayrali xivchinilardan gidrasimonlar, korall polioplari va mezuzalar kelib chiqqan.*
D) *Qadimgi ichaksiz yassi chuvalchanglardan to'garak chuvalchanglar, ulardan halqali chuvalchanglar kelib chiqqan.*
45. Quyidagi hayvonlarni ularning fanidagi nomi bilan to'g'ri juftlab ko'rsatilgan javobni toping.
1) o'txo'r kaltakesak; 2) toshbaqalar avlodi; 3) baliq kaltakesak; 4) yirtqich kaltakesak; 5) uch shohli kaltakesak; 6) ilon kaltakesak;
a) plakoxelis; b) tritsopetops; c) tiranozavr; d) mezozavr; e) brontozavr; f) ixtiozavr
A) 1-e; 2-a; 3-f; 4-c; 5-b; 6-d
B) 1-b; 2-a; 3-d; 4-e; 5-c; 6-f
C) 1-c; 2-e; 3-f; 4-a; 5-b; 6-d
D) 1-e; 2-d; 3-f; 4-b; 5-c; 6-a
46. Biosfera tirik moddasining funksiyasi to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
1) temir bakteriyalarining xemosintez qilishi; 2) atmosfera tarkibida kosmik chang zarralarining uchrashi; 3) hayvonlarning kislorod yutib CO₂ chiqarishi; 4) vulqonlarning otilishidan tog' jinslarining hosil bo'lishi; 5) geterotroflarning tayyor organik modda bilan oziqlanishi; 6) ildizoyoqli sodda hayvonlarda kalsiyning to'planishi
A) 1,2,3 B) 2,4,5 C) 1,3,6 D) 4,5,6
47. Abiotik omillar ta'siri to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
A) *odamlarda kesson kasalligining yuzaga kelishi va o'simliklarning fitoaleksin ishlab chiqarishi*
B) *hayvonlar murdasining chirishi va gledichiyning o'zidan fitonsid ajratib chiqarishi*
C) *qiyaliklarda kserofitlarning o'sishi va zamburug'ning penitsill ishlab chiqarishi*
D) *tog'larda yashovchi odamlar qonida eritrotsitlarning ko'p bo'lishi va yorug'lik yetishmasligi natijasida odamlarda D avitaminsiz rivojlanishi*
48. Kumulyativ polimeriya epistaz irsiylanishdan farq qilib ...
1) allel bo'lmagan genlarning o'zaro ta'siri hisoblanadi;
2) digeterozigota duragaylarning avlodida 5 xil fenotipik sinf hosil bo'ladi;
3) belgining rivojlanishida ikkita gen qatnashib, ulardan biri asosiy gen, ikkinchisi to'ldiruvchi hisoblanadi; 4) belgining rivojlanishi dominant genlar soniga bog'liq bo'ladi; 5) bir belgining rivojlanishi bir necha gen nazoratida bo'ladi;
A) 3,4 B) 2,4 C) 1,2 D) 4,5
49. Odam a'zolaridan ajraladigan gormonlar to'g'ri juftlab ko'rsatilgan javobni aniqlang.
1) glyukokortikoid; 2) androgen; 3) katexolamin; 4) timozin; 5) intermedin; 6) tripsin;
a) gipofizning o'rta bo'lagi; b) gipofizning orqa bo'lagi; c) qalqonsimon bez; d) epifiz; e) buyrakusti bezining po'stloq qavati; f) buyrakusti bezining miya qavati; g) oshqozon osti bezi
A) 1-e, 3-f, 5-b, 6-g B) 1-e, 2-e, 3-b, 5-a C) 1-e, 2-f, 3-f, 4-d D) 1-f, 3-e, 3-c, 5-a
50. II qon guruhiga ega rezus musbat, sog'lom o'g'il bolaning katta qon aylanishi doirasi arteriyalardagi qon plazmasida qanday moddalar bo'ladi?
A) *antitanalar, insulin, agglyutinini β, gemoglobin, glyukoza, fermentlar*
B) *gormonlar, vitaminlar, antitanalar, glyukoza, agglyutinogen A*
C) *antigemofil omil, agglyutinini β, gormonlar, vitaminlar, rezus omil*
D) *aminokislota, mochevina, kreatinin, tiamin, agglyutinini β*
51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
1) vegetativ nerv sistemi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh-o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak
- muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini ta'minlaydi; 7) qo'lining harakatida ishtirok etadi
A) 1,4,5 B) 1,5 C) 2,6 D) 3,4,7
52. Odam organizmda ishlab chiqiriladigan oqsil (a) va lipid (b) tabiatiga ega gormonlar qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan?
1) tripsin; 2) insulin; 3) androsteron; 4) pepsin; 5) somatotrop; 6) melanin; 7) estrogen; 8) xolesterol
A) a-2,5,6; b-6,8
B) a-4,6; b-2,5
C) a-1,5; b-7,8
D) a-2,5; b-3,7
53. Sezgi analizatorlari haqidagi to'g'ri fikrni aniqlang.
A) *Terining derma qavatida issiqni va bosimni sezuvchi retseptorlar siypalashni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.*
B) *Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining ortib ketishi tufayli yuzaga keladi.*
C) *Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida endolimfa, parda labirinti ichida perilymfa suyuqligi bo'ladi.*
D) *Harakat analizatorining oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stlog'ining orqa markaziy egatida joylashgan.*
54. Chuchuk suv shillig'i organlarining tuzilishi haqidagi noto'g'ri ma'lumotlarni aniqlang.
1) yurak qorinchasidan chiquvchi qon tomirning uchi ochiq; 2) paypaslagichlari sezgi hamda ozuqani tutib og'izga yo'naltirish vazifasini bajaradi; 3) mayda tishchalar bilan qoplangan muskulli tilchasi qizilo'ngach ichida joylashgan; 4) jigar ishlab chiqargan suyuqlik oshqozon bo'shlig'iga quyiladi; 5) bir juft tasmasimon buyragining voronkasimon uchi yurak oldi bo'lmasiga ochiladi; 6) tuxum va spermatozoidlar bitta organizmning o'zida hosil bo'ladi
A) 2,4 B) 2,5 C) 3,6 D) 1,5
55. Tanasi boshko'krak, qorin bo'limlardan iborat mozaik ko'rish xos bo'lgan organizmlarni aniqlang.
1) sariq falanga; 2) buzoqbo'sh; 3) zorka; 4) langust; 5) krevetka; 6) trixogramma; 7) drozofila
A) 4,5 B) 6,7 C) 2,3 D) 1,2
56. Bosh skeletsizlarning bosh skeletlilardan farqini aniqlang.
1) nerv sistemasi nerv nayidan iborat; 2) ichki skelet mavjud emas; 3) bosh va orqa miya markaziy nerv sistemasini hosil qiladi; 4) umurtqa pog'onasi rivojlanmagan; 5) qon aylanish doirasi yopiq; 6) skeleti suyak va tog'aydan iborat
A) 1,4 B) 3,5,6 C) 2,4 D) 1,2,5
57. Quyida keltirilgan hayvonlar qushlar (a), sudralib yuruvchilar (b), suvda ham quruqlikda yashovchilar (c) sinflariga ajratib ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) kazuar; 2) iguana; 3) lira; 4) povituxa; 5) xameleon; 6) agama; 7) sezarka; 8) kvaksha; 9) salamandra
A) a-2,3,7; b-1,5,9; c-4,6,8
B) a-1,3,7; b-2,5,6; c-4,8,9
C) a-2,5,6 b-4,8,9; c-1,3,7
D) a-1,5,7; b-3,4,6; c-2,8,9
58. Yirtqich umurtqali (a) va o'txo'r umurtqasiz (b) hayvonlarni aniqlang.
1) kojan; 2) zlatka; 3) aureliya; 4) tipratikon; 5) ko'l baqasi; 6) tillako'z; 7) suvilon; 8) termit; 9) hasva qandalasi; 10) bizon
A) a-5,7; b-2,6
B) a-1,10; b-6,9
C) a-4,5; b-2,8
D) a-1,7; b-3,6
59. Vertitsill hujayrasi qismlarda sodir bo'ladigan jarayonlar to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) ribosomalarning shakllanishi; 2) xromosomalarning spirallashuvi; 3) r-RNK sintezi; 4) ATF sintezi; 5) uglevodlar sintezi; 6) translyatsiya; a) golji majmuasida; b) yadroda; c) endoplazmatik to'rda; d) sitoplazmada; e) mitoxondriyada; f) xloroplastda
A) 1-b, 2-d, 3-b, 4-d, 5-c
B) 1-b, 2-b, 3-d, 4-e, 5-f
C) 1-c, 2-b, 3-b, 4-d, 6-d
D) 1-a, 2-d, 4-e, 5-f, 6-d

60. Eukariot hujayraga oid to'g'ri ma'lumotlarni aniqlang.
1) hujayra tarkibidagi mitoxondriya, ribosoma va yadro qo'shqvart membranaga ega; 2) sentriolalar hujayraning tayanch elementidir; 3) lizosomalarni hosil qiluvchi organoidlar membranali tuzilishga ega; 4) o'simlik hujayrasining selluloza qobig'idagi maxsus teshikchalar orqali qo'shni hujayraning endoplazmatik to'r kanalchalari o'zaro tutashadi; 5) mitoxondriyaning kristallarida ko'plab fermentlar joylashgan
A) 2,5 B) 1,3 C) 3,4 D) 1,2
61. Drosophila somatik hujayrasida sodir bo'ladigan mitoz jarayoni haqida to'g'ri ma'lumotlarni aniqlang.
1) profazada ikki xromatidali xromosomalar soni 16 ta; 2) anafazada ikki xromatidali xromosomalar soni 16 ta; 3) metafazada ikki xromatidali avtosomal soni 6 ta; 4) anafazada xromosomalar soni 16 ta; 5) metafazada ikki xromatidali xromosomalar soni 8 ta; 6) interfaza G₁ davrida ikki xromatidali xromosomalar soni 8 ta
A) 2,6 B) 3,5 C) 1,4 D) 5,6
62. Baqa lichinkasida tashqi jabralarining ichki jabralariga almashinishi o'zgaruvchanlikning qaysi turiga misol bo'ladi?
A) genotipik-ontogenetik
B) fenotipik-modifikatsion
C) fenotipik-ontogenetik
D) genotipik-rekombinativ
63. BamHI restriktazasi GGATCC nukleotidlar ketma-ketligini tanib, GG nukleotidlari orasidagi bog'larni kesadi. Maxsus sharoitda 134,3 nm uzunlikdagi DNK molekulasini BamHI restriktazasi orqali A,B,C,D,E bo'laklarga bo'lindi. Hosil bo'lgan barcha DNK bo'laklaridagi jami vodorod bog'lar soni dastlabki DNK molekulasidagi vodorod bog'lar sonidan 4% ga kam. Agar nukleotidlar orasidagi masofa 0,34 nm ekanligi ma'lum bo'lsa, dastlabki DNK molekulasini tarkibidagi nechta vodorod bog'lari A va T nukleotidlari orasida joylashgan?
A) 480 B) 354 C) 370 D) 320
64. Gullari qiyshiq, barglari murakkab tuzilgan o'simliklarni aniqlang.
1) o'tloq sebgasi; 2) yantoq; 3) yeryong'oq; 4) beda; 5) burchoq; 6) partenosis
A) 1,3,4,5
B) 2,4,5,6
C) 1,2,3,6
D) 2,3,4,6
65. Bodiyn (a) va bo'tako'z (b) ning to'pguliga xos belgilarni aniqlang.
A) a-umumiy gulpoya qisqa, gullar bir tekislikda joylashgan; b-uzun gulpoyada gullar ketma-ket joylashgan
B) a-asosiy gulpoyasi shoxlangan; b-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan
C) a-asosiy gulpoyasi shoxlanmagan; b-asosiy gulpoyasi shoxlangan
D) a-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan; b-gullar gulpoyaga uzun bandlar bilan birikadi
66. Gullari qiyshiq, barglari murakkab tuzilgan o'simliklarni aniqlang.
1) o'tloq sebgasi; 2) yantoq; 3) yeryong'oq; 4) beda; 5) burchoq; 6) partenosis
A) 2,4,5,6 B) 1,2,3,6 C) 1,3,4,5 D) 2,3,4,6
67. Qaysi o'simlikning bargi oddiy yonbargchali (a) va murakkab yonbargchali (b) bo'ladi?
1) yantoq; 2) tok; 3) g'o'za; 4) partenosis; 5) burchoq; 6) liftok; 7) shirinmiya; 8) olma
A) a-6,8; b-1,5,7
B) a-1,2; b-4,5,7
C) a-2,3,8; b-1,4,5,7
D) a-2,4,6; b-5,7
68. Spirogira (I) va ossillatoriya (II) uchun xos bo'lgan belgilarni toping.
1) hujayra markazi xujayra bo'linishida ishtirok etadi; 2) tarkibida xlorofill pigmenti mavjud; 3) erkin azotni o'zlashtiradi; 4) irsiy material yadroda joylashgan; 5) donador endoplazmatik to'rda oqsillar sintezlanadi; 6) mitoxondriyada kislorodli oksidlanish sodir bo'ladi
A) I-3,6; II-4,5 B) I-1,4; II-5,6 C) I-3,5; II-2,4 D) I-3,6; II-2,4
69. Qarag'aytoifa bo'limiga mansub barcha o'simliklar haqidagi to'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) Tuxum xujayrasi urug'chili qubbalaridagi arxegoniya yetiladi
B) Urug'chili qubbalaridagi tangachalarida 2 tadan chang donasi yetiladi
C) Hayotiy shakli daraxt, buta va o't osimliklardan iborat bo'lib, urug'chi qubbalarida ochiq holda yetiladi
D) Barglari och yashil tusda, ignasimon bo'lib novdada ikkitadan bo'lib joylashadi
70. Cho'chqa tasmaimon chuvalchangida 4ta so'rg'ichining bo'lishi, ichak bo'lmashligi, nerv sistemasi soda tuzilganligi, harakatlanish deyarli yo'qligi qanday evolyutsion jarayonlarni aks ettiradi?
A) biologik progress, umumiy degeneratsiya
B) umumiy degeneratsiya, biologik regress
C) idioadaptatsiya, biologik regress
D) biologik progress, aromorfoz
71. Ilonbo'yin toshbaqa va botqoq toshbaqasining (a), ara to'tiqushi va kakadu to'tiqushining (b) kelib chiqishi qanday jarayonlar natijasi hisoblanadi?
A) a-simpatrik tur paydo bo'lishi; b-allopatrik tur paydo bo'lishi
B) a-simpatrik tur paydo bo'lishi; b-simpatrik tur paydo bo'lishi
C) a-allopatrik tur paydo bo'lishi; b-simpatrik tur paydo bo'lishi
D) a-allopatrik tur paydo bo'lishi; b-allopatrik tur paydo bo'lishi
72. Divergensiya (a) va konvergensiya (b) hodisalari to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
A) a-odam va boshqa hayvonlar gemoglobin zanjiridagi aminokislotalar tarkibidagi farq; b-ko'rshapalak va qushlarning qanoti
B) a-dengiz toshbaqasi va delfinlarda oyoqlarning eshkaksimon bo'lishi; b-boychekak turkumiga mansub 30 ga yaqin turlarning mavjudligi
C) a-ixtiozavr va sutemizuvchilardan delfinning tana tuzilishining o'xshashligi; b-delfinning oldingi oyog'i suzishga, otning oldingi oyog'i chopishga moslashganligi
D) a-xaltali krot, oddiy krot tashqi qiyofasining o'zaro o'xshashligi; b-chigirka oyog'ining sakrashga, suv qandalasi oyog'ining suzishga moslashganligi

KIMYO

73. Qaysi polimer zvenosi aromatik halqa saqlaydi?
A) nitron B) lavsan C) neylon D) kapron
74. Buten-3-kislota molekulasini tarkibidagi ikkinchi uglerod atomining oksidlanish darajasini toping.
A) +1 B) -2 C) -3 D) +3
75. Azotning o'zlashtirilishida va organizmdagi oksidlanish-qaytarilish jarayonlarida katta ahamiyatga ega metallni aniqlang.
A) Co B) Fe C) Cu D) Mo
76. DNK qo'sh spirali tarkibidagi nukleotidlarda 3700 ta azot atomi bor bo'lsa, shu DNK ning qo'sh spirali tarkibida nechta vodorod bog' mavjud? (nukleotidlarning 20% ini guanin tashkil etadi)
A) 1200 B) 1300 C) 800 D) 1000
77. Fosfor mo'l miqdordagi kislorodda yondirilganda olingan oksid 200 g 9,8% li fosfat kislota eritmasida eritilganda fosfat kislota miqdori 3 marta ortdi. Olingan eritmaga o'yuvchi natriy eritmasidan 360 g qo'shilganda hosil bo'lgan tuz massasini (g) aniqlang. Ishqor eritmasida suvning massasi NaOH massasidan 6,5 marta katta.
A) 85,2 B) 72 C) 98,4 D) 14,2
78. 0,3 mol laktoza gidrolizlanishidan olingan glukozaning moy kislotali biyg'ishidan hosil bo'lgan mahsulotlarni to'la neytrallash uchun nechta gramm 28% li KOH sarflanadi?
A) 150 B) 300 C) 400 D) 200
79. 0,4 mol to'yingan bir atomli spirtning 1/4 qismi yonishdan olingan CO₂ massasi shu spirtning 3/4 qismi oksidlanishdan olingan aldegid massasidan 4,4 ga kam. Spirtni aniqlang.
A) metanol B) etanol C) propanol D) butanol
80. Tarkibida 1 ta sp³-sp² va 9 ta sp³-s bog' tutgan benzol gomolog(lar)ni nitrolanganda nechta turdagi mononitrobirikma hosil bo'ladi? (yon zanjirning nitrolanishi hisobga olinmasin)
A) 4 B) 10 C) 6 D) 8
81. Laboratoriya sharoitida olingan azotdan O₂(1), NH₃(2) va NO (3) gazlarini tozalash uchun qanday reagentlardan foydalaniladi?
a) FeSO₄; b) H₂SO₄; c) qizdirilgan mis bo'lgi
A) 1-a, 2-c, 3-b
B) 1-a, 2-b 3-c

- C) 1-c, 2-a, 3-b
D) 1-c; 2-b 3-a
82. 1,2,3,4 –tetrametilsiklobutanni nexha xil digalogenli alkandan Zn metalli ta'sir ettirib olish mumkin?
A) 2,3-dixlorbutan
B) 1,4-dixlorbutan
C) 1,3-dixlorbutan
D) 1,2-dixlorbutan
83. O'zaro izomer bo'lgan ikkita aromatik uglevodorod kaliy permanganatning kislotali eritmasi bilan oksidlanganda 1,4 mol CO₂ gazi, 0,2 mol benzoil kislotasi va 0,4 mol tereftal kislotasi hosil bo'ldi. Boshlang'ich uglevodorodlar massasini toping.
A) 20,1; 12
B) 33,5; 80,4
C) 46,9; 93,8
D) 26,8; 53,6
84. 1:2 mol nisbatda olingan Bertole tuzi va kaliy nitratdan iborat 0,3 mol aralashma katalizator ishtirokida qizdirilganda olingan gaz mis naychadan o'tkazildi. Olingan nayni to'liq eritish uchun 200 g 98% li sulfat kislotasi eritmasi sarflansa, nayning necha foizi oksidlanganini aniqlang?
A) 50 B) 80 C) 40 D) 60
85. Oltinugurt uchun quyidagi allotropik holat xos emas?
A) kvadrat B) plastik C) monoklinik D) rombik
86. CO va CO₂ gazlar aralashmasining 16,8 litri (n.sh)da 14,5•N_A dona elektron bo'lsa, aralashmaning massasini (g) toping.
A) 18 B) 36 C) 27 D) 29
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 20% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 3/16; 9/16; 1/4
B) 1/9; 2/3; 2/9
C) 3/10; 3/10; 2/5
D) 1/4; 1/4; 1/2
88. Ra (228) atomi o'zidan 3 ta α va 2 ta β⁻ zarrachalarni chiqarganda hosil bo'ladigan element tartib raqamini aniqlang.
A) 88 B) 85 C) 86 D) 84
89. MgSO₄•nH₂O kristallogidratida suvdagi elektronlar soni magniyning elektronlari sonidan 7 marta ko'p bo'lsa, n ni aniqlang.
A) 6 B) 10 C) 8 D) 7
90. X⁰, Y⁺², Z⁺³ ionlar elementlari davriy sistemada davr bo'yicha ketma-ket joylashgan bo'lib, ulardagi jami elektronlar yig'indisi 70 ga teng. Z elementini toping.
A) Cr B) Mn C) Fe D) Co
91. Normal sharoitdagi gazning bosimi 4 marta, tempurasi 2,5 marta oshirilganda uning molyar hajmi (litrlar/mol) nechaga teng bo'ladi?
A) 22,4 B) 28 C) 5,6 D) 14
92. 540 g 40%li eritmada (suv) va erigan modda mol nisbati 15:1 bo'lsa, qanday modda eriganligini aniqlang?
A) H₂SO₄
B) glukoza
C) saxaroza
D) NaOH
93. 5 molyall eritma tayyorlash uchun takibida 140 g KOH saqlagan 4 molyall eritmaga yetarli miqdorda KOH qo'shildi. Hosil bo'lgan eritmadagi KOH ning massa ulushini (%) hisoblang.
A) 16,2 B) 21,9 C) 12,9 D) 39,1
94. Atomlar soni 1,5:1 bo'lgan saxaroza va suv 65°C da aralastirilganda 110 g cho'kma va 2500 g to'yingan eritma hosil bo'ldi. Hosil bo'lgan to'yingan eritmadagi saxaroza va suv massalarini (g) aniqlang.
A) 1600; 900
B) 500; 2000
C) 1190; 1310
D) 1500; 1000
95. Eritmadagi H⁺ ionlari OH⁻ ionlaridan 10⁶ marta ko'p bo'lsa, eritmadagi pOH qiymatini toping.
A) 4 B) 10 C) 9 D) 3
96. Quyidagi qaysi moddalar alyuminiy xlorid bilan ta'sirlashmaydi?
A) natriy sulfid
B) natriy sulfat
C) natriy karbonat
D) natriy gidroksid
97. X₂YCl₂+2HCl→2XCl₂+H₂Y reaksiya bo'yicha 67,5 g noma'lum xlorli moddadan 95 g XCl₂ olingan bo'lsa, hosil bo'lgan H₂Y moddaning massasini (g) aniqlang. [Ar(X); Ar(Y)=3:2]
A) 6,8 B) 9,0 C) 3,6 D) 4,5
98. 200 g 16% li mis (II) sulfat eritmasi to'liq elektroliz qilinganda 17,5% li eritma olindi. Eritmadan necha faraday tok o'tganini aniqlang.
A) 8 B) 8,4 C) 0,4 D) 2,4
99. 0,2 mol ishqoriy metal oksididan uning 34,8 g sulfati yoki necha gramm xloridini olish mumkin?
A) 29,8 B) 14,9 C) 74,5 D) 59,6
100. Bertole tuzi va kaliy nitratdan iborat 0,3 mol aralashma katalizator ishtirokida qizdirilganda olingan kislorod mis naychadan o'tkazildi. Bunda mis naychani 40% i oksidlandi. Olingan nay 200 g 98% li sulfat kislotasi to'liq erisa, boshlang'ich aralashmadagi kaliy xlorat massasini (g) aniqlang.
A) 4,9 B) 7,55 C) 24,5 D) 12,25
101. 0,5 mol litiy va kadmiydan iborat aralashma tarkibidagi litiyning mol ulushi kadmiyning massa ulushiga teng bo'lsa, ushbu aralashmaning massasini (g) hisoblang.
A) 14 B) 8,05 C) 24,15 D) 28
102. MeSO₄ ning 160 g 10%li to'yingan eritmasiga shu tuzdan 6,9 g qo'shildi va qizdirildi. So'ngra eritma boshlang'ich haroratga qadar sovutildi. Natijada 13,9 g MeSO₄ · 7 H₂O cho'kmaga tushdi. Qolgan eritmadagi tuzning miqdorini (mol) hisoblang.
A) 0,3 B) 0,1 C) 0,2 D) 0,4
103. xCaCO₃=yCaCO₃+zCaO+zCO₂ ifodada x, y, z, z ko'effitsiyentlarning eng kichik butun qiymatdagi nisbatlari 5:1:4:4 bo'lsa, reaksiyaning mahsulot unumini (%) aniqlang.
A) 60 B) 80 C) 75 D) 50
104. Hajmiy nisbatlari mos ravishda 2:5 bo'lgan 15,68 litr (n.sh) SiH₄ va NH₃ gazlar aralashmasiga atomlar soni teng bo'lguncha SiH₄ qo'shildi. Hosil bo'lgan gazlar aralashmasidagi NH₃ ning hajmiy ulushini toping.
A) 2/9 B) 2/7 C) 5/9 D) 5/7
105. Ikki valentli metall bo'lagi xona haroratida xlorid kislotani 54,6 g 10 molyall eritmasidagi HCl tugaguncha eritilganda H₂ gazi ajraldi va MeCl₂ ning 32,2% li eritmasi hosil bo'ldi. Hosil bo'lgan MeCl₂ eritmasi massasini (g) aniqlang. (Metall suv bilan reaksiyaga kirishmaydi deb hisoblangin)
A) 71 B) 66 C) 59 D) 46
106. Laboratoriya natriy nitritdan azot olish jarayonida azot bilan birga qo'shimcha sifatida NH₃, NO va O₂ gazlar aralashmasi ajralib chiqadi. Shu aralashma tarkibidagi azot (II) oksid qanday ajratib olinadi?
A) qizdirilgan mis ustidan o'tkazilib
B) nitrat kislotasi eritmasidan o'tkazilib
C) temir (II) sulfat eritmasidan o'tkazilib
D) distillangan suvdan o'tkazilib
107. 1827-yil V.Seyze tomonidan platina Pt(II) ning π-kompleksi olindi. CH₂=CH₂+K₂[PtCl₄]+H₂O→Seyze tuzi +KCl Ushbu reaksiyaga muvofiq Seyze tuzining formulasini belgilang.
A) K[C₂H₃PtCl₃]·H₂O
B) K[C₂H₄PtCl₃]·H₂O
C) K[C₂H₄PtCl₄]·H₂O
D) K[C₂H₄PtCl₂]·2H₂O
108. 26,8 g olma kislotaga stexiometrik nisbatda Na metali qo'shilganda olingan H₂ ni 11,2 litr (n.sh.) C₂H₂ bilan ta'sirlashtirildi. Natijada olingan gazlarni to'liq yondirish uchun necha mol havo kerak?
A) 1,2 B) 7 C) 1,4 D) 1,8